

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie ze skargi S. G.
przeciwko W. S.A. w W.
o uchylenie wyroku sądu polubownego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 września 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej skarżącego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 29 października 2019 r., sygn. akt [...],

- 1. zezwala stronom na złożenie pism procesowych z dnia 8 maja 2020 r. i 8 czerwca 2020 r.;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 3. zasądza od S.G. na rzecz W. S.A. w W. kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego S.G. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 29 października 2019 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Skarżący wskazał, że istotne zagadnienie prawne dotyczy rozstrzygnięcia kwestii, jaki jest zakres i jakie są kryteria kontroli wyroku sądu polubownego w ramach rozpoznawania przez sąd powszechny skargi o uchylenie tego wyroku w kontekście ustalenia, czy wyrok sądu polubownego jest sprzeczny z zasadą niewydania rozstrzygnięć oczywiście niezgodnych ze stanem faktycznym oraz zasadą praworządności.

Należy podkreślić, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (zob. np. postanowienia SN z dnia: 28 listopada 2003 r., II CK 324/03; 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07; 26 września 2005 r., II PK 98/05; 10 maja 2019 r., I CSK 627/18). Jednocześnie zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska w związku z przedstawionym problemem, a w przypadku istnienia rozstrzygnięcia problemu - nie zaszły żadne okoliczności faktyczne uzasadniające jego zmianę (zob. postanowienie SN z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5).

Zgodnie z jednolitym poglądem zarówno Sądu Najwyższego, jak i przedstawicieli nauki prawa procesowego w ramach rozpoznawania skargi o uchylenie orzeczenia sądu polubownego sąd powszechny, poza wyjątkami wskazanymi w ustawie, nie jest uprawniony do tego rodzaju kontroli, czy też (tym bardziej) do wydania rozstrzygnięcia inaczej, niż uczynił to sąd arbitrażowy, kształtującego prawa i obowiązki stron sporu, który został poddany przez nie rozstrzygnięciu tego sądu. Ten wyjątek dotyczy sytuacji, gdy tego rodzaju kontrola jest niezbędna dla oceny uwzględnianej, także z urzędu, niezgodności orzeczenia objętego skargą z podstawowymi zasadami porządku publicznego. Nawet jednak w tym wypadku kontrola ma ograniczony zakres, który nie może przekracza granic, w jakich okaże się ona niezbędna dla weryfikacji orzeczenia objętego skargą przez pryzmat jego zgodności z klauzulą porządku publicznego. W tych też tylko granicach dopuszczalna jest analiza i ocena tego, w jaki sposób sąd polubowny zastosował prawo materialne.

Generalnie, wykluczone jest badanie przez sąd powszechny, czy orzeczenie objęte skargą zostało oparte na prawidłowo ustalonych faktach oraz w jaki sposób i czy poprawnie sąd polubowny interpretował stosowane przez siebie normy prawa materialnego (zob. np. wyroki SN z dnia: 8 grudnia 2006 r., V CSK 321/06

i 12 września 2007 r., I CSK 192/07). Kontrola orzeczenia w ramach oceny jego zgodności z klauzulą porządku publicznego dotyczy przy tym samej treści rozstrzygnięcia i nie mogą stanowić podstawy do stwierdzenia braku tej zgodności i wydania orzeczenia kasatoryjnego na skutek uwzględnienia, na tej podstawie skargi, zarzuty dotyczące sposobu postępowania przed sądem polubownym.

Przy badaniu podstawy i przesłanek określonych w art. 1206 § 1 pkt 4 k.p.c. istotne jest niezachowanie wymagań co do podstawowych zasad postępowania przed sądem polubownym, wynikających z ustawy lub określonych przez strony. Do takich zasad należy oparcie wyroku na ustalonym stanie faktycznym, co następuje po przeprowadzeniu postępowania dowodowego. W tym miejscu zauważyć należy, że swoboda sędziowska (sądu polubownego) w ocenie przydatności określonych dowodów lub twierdzeń dla ustaleń stanu faktycznego i wyrokowania jest odpowiednio szersza niż ta, o której mowa w art. 233 § 1 k.p.c., a sąd państwowy „kontroluje” ją tylko pod kątem „podstawowych zasad” postępowania przed tym sądem.

Jedynie więc wtedy, gdyby sąd państwowy uznał, że takie postępowanie nie zostało w ogóle przeprowadzone lub przeprowadzone niekompletnie, albo w oczywisty sposób przeprowadzono je wadliwie, uchybiając regułom logicznego rozumowania, wiązania ze sobą faktów w łańcuchu przyczynowo-skutkowym, wybiórczego dopuszczania dowodów w sprawie, przeprowadzenia dowodów tylko jednej strony, z niezasadnym pominięciem dowodów wnioskowanych przez stronę przeciwną itp., można byłoby uznać, że nie zostały zachowane wymagania, o których jest mowa w art. 1206 § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. wyrok SN z dnia 15 lutego 1964 r., I CR 123/63, OSNCP 1965, nr 4, poz. 61; postanowienie SN z dnia 9 lipca 2008 r., V CZ 42/08).

Argumentacja prawna powołana przez skarżącego nie pozwala zaś przyjąć, aby zagadnienie to mogło - z punktu widzenia okoliczności rozstrzyganej sprawy - zostać uznane za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Zostało ono dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowej judykaturze Sądu Najwyższego, w szczególności w wyroku z dnia 26 września 2003 r. (IV CK 17/02), co zauważył również sam skarżący, przytaczając cytaty z wybranych judykatów i poglądów piśmiennictwa.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że oczywista niezgodność wyroku sądu polubownego ze stanem faktycznym może stanowić o naruszeniu praworządności (zob. wyrok SN z dnia 15 lutego 1964 r., I CR 123/63, OSN 1965, nr 4, poz. 61). Oznacza to, że nie w każdym wypadku stwierdzenie niezgodności wyroku ze stanem faktycznym prowadzić może do jego uchylenia. Przyjmuje się bowiem, że wniosek o naruszeniu praworządności jest uzasadniony wtedy, gdy skutek wyroku sądu polubownego godzi w podstawowe zasady porządku prawnego państwa (zob. wyrok SN z dnia 3 września 1998 r., I CKN 822/97, OSNC 1999, nr 2, poz. 39; zob. także orzeczenie SN z dnia 6 stycznia 1961 r., 2 CR 532/59, PiP 1962, nr 2, s. 346; wyrok SN z dnia 26 września 2003 r., IV CK 17/02).

Podkreślić przy tym należy, że nie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli we wcześniejszym orzecnictwie Sąd Najwyższy wyraził już pogląd na określony temat, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu.

Z przytoczonych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 8 ust. 1 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).